

BIBLIOTHEEK

Landbouwpromotie station

en Bodemkundig Instituut

SEPARAAT

No. 10705

**MINISTERIE
VAN ECONOMISCHE ZAKEN
DIRECTIE VAN DEN LANDBOUW**

N°. 6

**DE BETEKENIS VAN HET
KOSTPRIJS-ONDERZOEK
VOOR DE ONTWIKKELING
VAN DE NEDERLANDSCHE
FRUITTEELT**

634 : 634.16.1 ~~4~~

657.47

**MEDEDEELINGEN
VAN DEN TUINBOUW-VOORLICHTINGSDIENST**

417946

MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN
DIRECTIE VAN DEN LANDBOUW

MEDEDEELINGEN VAN DEN
TUINBOUW-VOORLICHTINGSDIENST

N°. 6

DE BETEEKENIS
VAN HET KOSTPRIJSONDERZOEK
VOOR DE ONTWIKKELING VAN DE
NEDERL. FRUITTEELT

BESTELLINGEN BIJ DEN TUINBOUW-VOORLICHTINGSDIENST
'S-GRAVENHAGE

PRIJS f 0.30

De beteekenis van het kostprijsonderzoek voor de ontwikkeling van de Nederlandsche Fruitteelt.

Inleiding gehouden door Ir. A. W. v. d. Plassche,
in de Buitengewone Algemeene Vergadering der Ned.
Pomologische Vereeniging, hoofdafdeeling Fruitteelt
der Ned. Heide Maatschappij, 28 Jan. 1938.

Met genoegen heb ik op mij genomen om dit onderwerp hier voor U in te leiden.

Niet omdat ik U reeds belangrijke resultaten, die met dit onderzoek zijn bereikt, heb mede te deelen, maar meer om U van de noodzakelijkheid te doordringen dat het plaats vindt, zoodat U ook bereid zult zijn Uw medewerking te verleen, wanneer die van U gevraagd wordt.

Men krijgt wel eens den indruk dat de hedendaagsche fruitteler wel meer en meer aandacht schenkt aan de problemen van technischen aard, dus kwesties ten aanzien van de ziektebestrijding, bemesting, enz., maar dat er een achterstand is wat betreft een critische beoordeeling van de bedrijfsuitkomsten en dat men de problemen van economischen aard niet voldoende bestudeert. Toch is steeds de behoefte aan een juist inzicht in de bereikte finantieele resultaten gevoeld en zijn er verschillende publicaties op dit gebied verschenen, waarin vooral aan de waardebepaling der boomgaarden groote aandacht wordt geschonken.

In de leerboeken treft men dan ook z.g.n. rentabiliteitsberekeningen aan en ook de Ned. Pomologische Vereeniging heeft bij herhaling op de noodzakelijkheid gewezen op dit gebied meer gegevens te verzamelen en te verwerken.

Zoo hield de toenmalige Rijkstuinbouwleeraar C. H. Claassen op 22 April, 1915 voor Uw algemeene vergadering een voordracht over „De Rentabiliteit van de Fruitteelt” en wees daarin op de

noodzakelijkheid hiervoor een commissie in het leven te roepen, samengesteld uit een rentmeester, een notaris, een fruitkweker, een Rijkstuinbouwleeraar en den Directeur der Vereeniging.

Hoe eerder deze commissie haar werkzaamheden zou beginnen, hoe meer dit zou zijn in het belang van de Ned. fruitteelt, was algemeen de meening van de vergadering en het Bestuur zegde dan ook toe, het vraagstuk der rentabiliteit in studie te zullen nemen.

Hoewel de juiste weg werd ingeslagen en men begonnen is met op de noodzakelijkheid te wijzen een goede boekhouding te voeren als grondslag voor de verzameling van gegevens, is aan de goede voornemens nooit uitvoering gegeven.

Andere vraagstukken als het sorteeren en pakken van fruit en niet te vergeten de propaganda voor een krachtige ziektebestrijding, hebben in later jaren de aandacht gevraagd en hoewel in verschillende nummers van „De Fruitteelt” opbrengstcijfers van bepaalde bedrijven zijn gepubliceerd beschikken we nog steeds niet over cijfers, die ons voldoende houvast geven voor de beoordeeling van de rentabiliteit van de Nederlandsche fruitteelt.

En toch wordt de behoefte hieraan steeds sterker gevoeld.

Allereerst door iederen fruitteler afzonderlijk om de in eigen bedrijf bereikte resultaten te toetsen aan gegevens, die op andere bedrijven betrekking hebben om aan de hand daarvan te beoordeelen, welke verbeteringen nog kunnen worden aangebracht en in welke richting hij zijn bedrijf verder zal ontwikkelen.

Maar bovendien zijn deze gegevens noodig als grondslag voor het aangeven van richtlijnen voor de verdere ontwikkeling van de Nederlandsche fruitteelt in het algemeen en om haar belangen bij de Regeering en op andere plaatsen te verdedigen.

Voor al nu de belangstelling voor de fruitteelt zoo algemeen wordt, is het gewenscht over goed cijfermateriaal te beschikken. Niet alleen om ongewenschte uitbreiding van de zijde van hen, die meenen dat hier op gemakkelijke wijze groote bedragen zijn te verdienen te voorkomen, maar ook om hen, die de verdere ontwikkeling van de Nederlandsche fruitteelt moeten financieren, voor te lichten en te voorkomen, dat zij hun vertrouwen in de toekomst zouden verliezen, wanneer een ongunstig jaar een teleurstelling brengt.

De noodzakelijkheid, dat we over meer gegevens gaan beschikken, houdt dus verband met het stadium van ontwikkeling, waarin de Nederlandsche fruitteelt zich bevindt en daarom is het goed de geschiedenis van die ontwikkeling in het kort te vermelden.

De geschiedenis van de fruitteelt is een zeer bijzondere. U weet immers alle dat hier geen sprake is van nieuwe gewassen, maar dat reeds eeuwen geleden onze tegenwoordige fruitsoorten algemeen voorkwamen en door het geheele land bij de boerderijen, in de groentetuinen rond de groote steden en in de tuinen der welgestelden op ruimen schaal en in een groote variatie zijn aangeplant.

In sommige streken van ons land werden in dien tijd reeds uitgestrekte boomgaarden aangetroffen, die in jaren van goeden oogst groote hoeveelheden fruit leverden voor de steden, omdat men ook in vroegeren tijd vruchten, als appels en peren, wist te waardeeren.

Van Fruitteelt, in de ware beteekenis van het woord was echter nog weinig sprake en de cultuurzorgen bepaalden zich tot het planten der boomen en den verkoop der opbrengst.

Toen de Nederlandsche land- en tuinbouw aan het einde der vorige eeuw een moeilijken tijd doormaakte, die te vergelijken is met den tijd, dien we nu beleven, heeft men vooral getracht uit deze moeilijkheden te geraken door tot intensivering van de teelt over te gaan. Door het verrichten van wetenschappelijk onderzoek, het tuinbouwonderwijs en de voorlichting, heeft men er toen naar gestreefd de productiviteit van den bodem op te voeren om zoo een betere bestaansmogelijkheid voor den land- en tuinbouwer te scheppen.

Een uiting van het streven om door grootere inspanning uit de moeilijkheden te geraken was mede de belangstelling voor nieuwe teelten.

Zoo werd ook de aandacht gevestigd op de mogelijkheid de fruitteelt beter te beoefenen en de Amerikaansche fruitteelt, die volgens nieuwere ideeën de productie van fruit ter hand had genomen, deed ook toen reeds van zich spreken.

De Nederlandsche fruitteelt heeft zich in die jaren dan ook reeds uitgebreid en wel in die mate dat men in de geschriften van dien tijd artikelen ontmoet, waarin men zijn bezorgdheid erover uitspreekt.

Toch is de vooruitgang wat betreft de teelt niet groot geweest en opvallend is hoe meer aandacht werd geschonken aan de teelt van klein fruit als onderbeplanting in de boomgaarden dan aan de vruchtboomen zelve. Er is in de jaren dan ook weinig verbeterd in onze groote fruitcentra. De veelal welgestelde Boomgaardbezitter was nog niet bereid meer kapitaal en arbeid te gaan aanwenden en werkelijk fruitteler te worden.

Ook werden het geheele land door bedrijven naar nieuwere inzichten gesticht. In de proeftuinen werden tal van verschillende variëteiten aangeplant om tot een beter sortiment te komen en ook een krachtiger ziektebestrijding werd reeds gepropageerd.

Amerika en andere fruitexporteerende landen begonnen in die jaren met hun standaardproducten de Europeesche markt te bewerken en demonstreerden duidelijk welk een behoefte er was aan goed fruit, dat zich ook door de wijze van sorteering en verpakking leende voor distributie in de dichte bevolkingscentra. Hoewel dit steeds de aandacht heeft gehad van de Nederlandsche fruitteler, heeft het toch geruimen tijd geduurd alvorens men er op de juiste wijze op heeft gereageerd.

Aanvankelijk meende men dat propaganda voor een betere sorteering en verpakking voldoende was om tot een beter product te komen, doch spoedig bleek dat dit alleen door te voeren zou zijn, wanneer allereerst de kwaliteit door een beter verzorgde teelt werd verbeterd.

De omstandigheden waren echter in de periode 1925—1930 toch nog niet bijzonder gunstig voor de verbetering van de fruitteelt. De Nederlandsche tuinbouw beleefde toen immers in zijn geheel beschouwd een zeer bijzonderen tijd.

Het was een tijd van hoogconjunctuur voor den intensieven tuinbouw in verband met de gunstige exportmogelijkheden. Het vertrouwen van de financieele wereld in de toekomst van dezen vorm van tuinbouw was groot, met als gevolg dat zich alle aandacht daarop concentreerde en men voor vruchtboomen, die zoo lang op opbrengst lieten wachten en in verhouding tot andere producten niet hoog in prijs waren, weinig belangstelling had. Menige vruchtboom is toen geroid om plaats te maken voor een druivenkas of groentegewas.

In sommige streken van het land, waaronder Zeeland en de Zuid-Hollandsche Eilanden met name zijn te noemen, zag men echter in die jaren reeds een belangrijke verbetering in de teelt van fruit optreden.

De boomgaardbezitter en de landbouwers en veehouders waren echter nog te welgesteld om hieraan aandacht te gaan schenken en over het geheel genomen was de vooruitgang nog gering.

Het is algemeen bekend hoe het met de ontwikkeling van den Nederlandschen tuinbouw na 1930 is gegaan. Tal van moeilijkheden zijn er gerezen. Mindere exportgelegenheid door maatregelen van de zijde van het buitenland en lagere prijzen, ook voor

de producten bestemd voor het binnenland, tengevolge van de verminderde koopkracht.

Het ligt voor de hand dat onder die omstandigheden de goede prijzen voor het fruit zeer sterk de aandacht vestigden op de fruitteelt. Bovendien bleek dat er nog groote rationalisatiemogelijkheden waren door den verwaarloosden toestand, waarin het meereendeel der bedrijven zich bevond.

Aanvankelijk scheen het voor de jonge bedrijven wel, alsof de slechte prijzen voor het klein fruit de rentabiliteit van het bedrijf te sterk zou drukken, doch door de zwakke onderstammen en de zeer vruchtbare variëteiten, waar we over beschikken en de betere snoeimethoden is het mogelijk dichte beplantingen aan te leggen, die ook reeds op jeugdigen leeftijd belangrijke opbrengsten geven.

En zoo is de Nederlandsche fruitteelt in een stadium van intensiveering en uitbreiding gekomen, die de optimisten en menschen met ruimen blik verheugt, doch de pessimisten en menschen met een beperkte gezichtskring met eenige zorg vervult. Er wordt dan ook verschillend op gereageerd.

Sommige stellen de vraag, waarom de grens niet gesloten zelfs voor sinaasappelen en bananen. Zij eischen het tengevolge van de gewijzigde voeding van den mensch toenemende afzetgebied voor fruit op voor de teelt in eigen land.

Het zou dan volgens hen niet noodig zijn zich meer in te spannen en meer kapitaal aan te wenden voor verbetering van de teelt, omdat, als er geen ander fruit te krijgen is, men wel met mindere kwaliteit genoegen moet nemen.

Gelukkig is het aantal fruittelers dat een dergelijk standpunt inneemt gering, maar wel wordt door velen de vraag gesteld, of het niet verstandig zou zijn om de verdere uitbreiding aan banden te leggen, omdat zij zich vol zorg afvragen of er in jaren van overvloedigen oogst wel voldoende afzetgebied zal zijn.

Zooals U bekend is, werd hierover reeds een rapport uitgebracht dat tot een negatieve conclusie kwam.

Voor een gezonde ontwikkeling van de Nederlandsche fruitteelt is noodzakelijk, dat er regelmatig nieuwe bedrijven kunnen worden gesticht, waarin gebruik wordt gemaakt van de ervaringen opgedaan in de oude bedrijven.

Dit brengt wel consequenties met zich voor de bestaande bedrijven, doch het is een groot algemeen belang en zeker niet tot hun schade, dat ook zij tot betere teeltmethoden overgaan.

Een geheel ander standpunt moet dan ook worden

ingenomen. Er moet met energie gezocht worden naar nieuwe mogelijkheden en evenals voor de andere takken van tuinbouw zijn deze te vinden.

Het aantal tuinbouwgewassen is groot. Van elk beschikt men over verschillende variëteiten, terwijl men ze op verschillende manieren kan telen. En het hedendaagsche publiek weet die variatie te waardeeren, terwijl zoowel in binnen- als buitenland een verbetering van de kwaliteit wordt gewaardeerd.

De Nederlandsche fruitteelt moet dan ook doorgaan op den ingeslagen weg om door verbetering van de teelt, sorteering en verpakking een product aan de markt te brengen, dat aan hooge eischen voldoet en dat door een goede inrichting der bedrijven geen hooge prijzen behoeft op te brengen.

Men meene echter niet dat er geen moeilijkheden zijn en dat het leven van den fruitteler voortaan zonder teleurstelling zal zijn. Integendeel meer en meer blijkt dat het niet zoo eenvoudig is om goed fruit te telen en er een bestaan in te vinden. De bedrijven moeten daarom in handen zijn van vakkundige fruittelers, die met een groote ondernemingsgeest en liefde voor hun vak bezielde zijn, terwijl de veilingsorganisaties in de naaste toekomst moeten toonen dat het hun werkelijk ernst is met de verbetering van de sorteering en verpakking en door inrichting van goed toegeruste pakstations ook zorgdragen, dat de oogst tot een goed handelsproduct wordt verwerkt.

En het geheel moet gedragen worden door een goeden wetenschappelijken ondergrond. Vooral dit laatste is van groote beteekenis en men bedenke dat de vooruitgang der laatste jaren er aan te danken is, dat men is gaan toepassen wat de wetenschap vond.

Het is echter niet voldoende dat men de wetenschap te hulp roept, wanneer er zich moeilijkheden voordoen, maar regelmatig moet er wetenschappelijken arbeid verricht worden ten aanzien van de problemen, waarmede men in de praktijk te maken heeft.

Gelukkig is het Lab. voor Tuinbouw-plantenteelt te Wageningen in goede handen en is Prof. Sprenger met een groote liefde voor de fruitteelt bezielde en laat hij niets onbeproefd om met de hem ten dienste staande middelen zooveel mogelijk te bereiken.

Verblijvend met betrekking daartoe is ook de groote belangstelling voor onderzoek van de zijde van de practijk, terwijl ook vanwege de regeering gestichte fruitteeltscholen zich in een druk bezoek mogen verheugen wat goede verwachtingen geeft voor de toekomst. Hierdoor wordt immers een nieuwe generatie van

fruittelers gevormd, die beter onderlegd is en meer fruitteiler in de goede beteekenis van het woord zal zijn dan vroeger het geval was.

Wat nu echter bij de verdere ontwikkeling van de fruitteelt vooral niet mag ontbreken dat is een critische beschouwing van de uiteindelijke resultaten, die met de verschillende verbeteringen worden bereikt.

En daarom is een kostprijsonderzoek zoo noodzakelijk, want door het veilingssysteem kent men wel de ontvangsten, doch in de uitgaven heeft men onvoldoende inzicht.

Allereerst leert de fruitteiler dan kennen hoe de toestand van zijn bedrijf is in vergelijking met andere bedrijven, omdat hij de gegevens kan toetsen aan die voor andere bedrijven, die onder dezelfde omstandigheden verkeerden.

Men gaat meer letten op de grootte van den oogst en in hoeverre men het gemiddelde bereikt dat voor het bedrijf aangegeven wordt. Door te specificeren krijgt men bovendien een inzicht in de opbrengstcijfers voor de verschillende variëteiten, terwijl men ook een beter inzicht krijgt in de kwestie, welke teelt dus: appelen, peren, pruimen of kersen het meest winstgevend is geweest.

In de tweede plaats kan men uit een gespecificeerde kostprijsberekening afleiden in hoeverre het bedrijf te zwaar belast is, dus of niet een te hoog bedrag aan rente op het bedrijf drukt in vergelijking met andere bedrijven.

Ten derde leest men eruit af de kosten voor elk der cultuurzorgen afzonderlijk en kan daardoor beoordeelen of men voldoende economisch werkt en welke verbeteringen er met betrekking hiertoe nog zijn aan te brengen.

Zoo meenen tal van fruittelers dat b.v. de ziektebestrijding zeer kostbaar is en achten ze deze te duur, omdat ze zich laten terugschrikken door het hooge bedrag dat b.v. de aanschaffing van een motorspuit met zich brengt. Wordt echter een berekening gemaakt van wat het geproduceerde fruit hen per kg. kost, dan krijgt men een geheel ander beeld en blijken de kosten, zooals Ir. Hus in zijn voordracht op de Landbouwweek 1937 te Wageningen mededeelde, slechts een gedeelte te zijn van de voordeelen, die ermede zijn te bereiken.

Zoo zijn er dus voor den individueelen teler tal van voordeelen te noemen, verbonden aan het opmaken van een goede kostprijsberekening voor zijn bedrijf, om daarna de verschillende cijfers te toetsen aan de gemiddelden voor bedrijven, die met het zijne vergeleken kunnen worden.

Deze arbeid, dus het verzamelen en verwerken van gegevens en de critische beoordeeling ervan, werken ook in hooge mate ontwikkelend en geven den teler het juiste inzicht in den toestand van zijn bedrijf.

Maar ook is het opstellen van kostprijsberekening noodzakelijk voor de behartiging van de belangen van de fruitteelt in het algemeen!

Zoo goed de fruittelers onderling hun bedrijven moeten kunnen vergelijken, zoo zal het ook goed zijn dat we over cijfers beschikken die getoetst kunnen worden aan die van de andere fruitproduceerende landen. Maar bovendien zijn ze noodig om de groote economische beteekenis van de fruitteelt aan te toonen, dus hoeveel arbeid er direct en indirect wordt aangewend, welke kapitalen er in boomgaarden zijn gelegd en welk rendement deze geven.

Zooals iedere nuttige zaak hebben deze kostprijsberekeningen ook hun bezwaren. Een daarvan is dat men bij het trekken van conclusies zich teveel gaat baseeren op het verleden, omdat nu eenmaal de cijfers daarop betrekking hebben. Slechts met de noodige voorzichtigheid en rekening houdend met gewijzigde omstandigheden mogen deze conclusies getrokken worden.

In hooge mate geldt deze opmerking ten aanzien van het zeer belangrijke vraagstuk der variëteitenkeuze. Uit de kostprijsberekening en opbrengstcijfers kan men immers opmaken, wanneer deze voldoende gespecificeerd zijn, welke variëteiten het meest winstgevend geweest zijn en in hoeverre b.v. appelteelt meer loonend is dan pereteelt. Hoe leerzaam deze cijfers op zichzelf zijn, men moet bij het trekken van een conclusie natuurlijk zeer voorzichtig zijn, wanneer het gaat om de richting, waarin men het bedrijf zal uitbreiden.

Zoo kan men bij verschillende bedrijven zien dat rijkdragende grove variëteiten door hun hooge k.g. opbrengst en nog betrekkelijk hoogen prijs, het meeste voordeel hebben gegeven. Men zal echter zeer voorzichtig moeten zijn met het bedrijf die richting uit te sturen, omdat het niet zeker is, dan men in de toekomst ook nog voldoende hoogen prijs voor vruchten met slechte eigenschappen zal kunnen maken.

Daarom moet de fruitteler een ontwikkeld mensch zijn, die niet domweg voor de veiling produceert, maar die zich ook afvraagt wat de eischen zijn van hen, waarvoor hij de vruchten produceert. Hij zal dus niet mogen volstaan met het trekken van conclusies, maar zal vooral hebben te zoeken naar een verklaring voor de afwijkingen, die de cijfers vertoonen.

Hoe kunnen we nu tot goede kostprijsberekeningen komen, die ons inzicht geven in den toestand van de Ned. fruitteelt. Eenvoudig is dit niet, hoewel er toch over het geheele land verspreid tal van fruittelers zijn, die over cijfers beschikken en deze voor zichzelf ook wel verwerken. Zoo liggen er bij tal van fruittelers stapels veilingbrieven, die waardevolle gegevens bevatten.

Dat er echter nog niet meer van bekend is, moet vooral toegeschreven worden aan:

1. vrees, dat het bekendmaken van gunstige resultaten aanleiding kan zijn, dat men gaat meenen, alsof er op fruitteeltgebied schatten te verdienen zijn en er dus een ongewenschte uitbreiding komt;
2. vrees voor verschil van meening met de belastingambtenaren;
3. de uiteenlopende aard der bedrijven op grond waarvan men meent, dat het maken van vergelijkingen toch niet mogelijk is.

Meer en meer komt er echter belangstelling voor en er zijn tal van fruittelers, die, wanneer er een gepast gebruik van wordt gemaakt, wel bereid zijn hun gegevens ter verwerking af te staan.

Voorals nu de fruitteelt zoo in het teeken der belangstelling staat en men een te sterke uitbreiding vreest, geraakt men doordrongen van de noodzakelijkheid er het juiste licht over te laten schijnen, zoodat geen verkeerde conclusies worden getrokken.

Ongetwijfeld zult U er belang in stellen tot welke voorloopige conclusies de cijfers, waarover we op het oogenblik beschikken, reeds aanleiding geven. Bepaalde cijfers kunnen niet medegedeeld worden, hoewel men dit steeds gaarne wenscht. De gegevens leenen zich echter niet voor het verwerken tot een gemiddelde. Ook het vermelden van bepaalde gevallen heeft geen zin, want zijn ze gunstig, dan kan dit te hoog gespannen verwachtingen wekken en uitbreiding veroorzaken. Vermeldt men ongunstige gevallen, dan kan dit oorzaak zijn, dat zij, die als financier optreden hun vertrouwen verliezen. Wel kunnen enkele algemeene opmerkingen gemaakt worden.

Allereerst wat de rentabiliteit betreft, dus wat beschikbaar is als vergoeding voor het aangewende kapitaal en arbeid van den fruitteler.

Men hebbe hiervan geen overdreven voorstelling.

Voor de goede bedrijven, die in handen zijn van vakkundige telers, is de toestand echter wel zoo dat een behoorlijke rente van het aangewende kapitaal en een redelijke belooning van den arbeid wordt verkregen.

Maar men denke toch vooral niet dat hier zonder inspanning en

kennis en wat eigen kapitaal op eenvoudige wijze groote bedragen zijn te verdienen.

Dat deze meening zich bij sommige menschen heeft gevestigd, moet worden toegeschreven aan het feit, dat zij zich geen goede voorstelling maken van het groote kapitaal dat een in opbrengst zijnde boomgaard vertegenwoordigd en welke bedragen ermede gemeid zijn om deze op te kweeken. Ook bepaalt men zich dikwijls teveel tot verkregen resultaten op bepaalde perceelen en in bepaalde jaren. Men moet echter goede en slechte perceelen en goede en slechte jaren dooreen nemen en hoewel bij voortschrijdend wetenschappelijk onderzoek verwacht mag worden, dat de teleurstellingen steeds geringer zullen worden en men meer verzekerd zal zijn van een regelmatige opbrengst, voorloopig zal men goed doen er rekening mede te houden, dat men ook tegenslag zal ontmoeten. Wel blijkt uit de cijfers, waarover reeds beschikt wordt, dat het moment, waarop de boomgaard een volledige opbrengst geeft aanmerkelijk vervroegd is vergeleken bij vroeger, waardoor de hoeveelheid kapitaal, die men noodig heeft, belangrijk minder wordt, ondanks het feit dat vroeger de mogelijkheid een onderteelt uit te oefenen veel gunstiger was.

Men zij echter voorzichtig, mede in verband met de ervaringen opgedaan bij den intensieven tuinbouw, om bij voortschrijdende verbetering van de teelt, te hooge vaste lasten op zich te nemen. Deze moeten immers, ingeval van prijsdaling, opgebracht worden ten koste van een te sterke besparing op bedrijfsbenodigdheden en arbeid, wat het bedrijf ten gronde kan richten.

Een groote moeilijkheid is in verband hiermede de hooge grondprijs. In Engeland en Denemarken b.v. is die slechts een derde van den prijs hier te lande, wat vooral met het oog op exportmogelijkheden ongunstig is, omdat de hoogere prijs niet een gevolg is van betere productiemogelijkheden, maar onder invloed van de groote vraag naar grond tot stand komt.

De kleine teler, die op een kleine, dure oppervlakte zijn bestaan zoekt, zij dan ook voorzichtig met het opzetten van een fruitteeltbedrijf, wanneer hij daartoe hooge lasten op zich moet nemen. Wel is het telen van fruit voor hen voordeelig geweest en heeft op het oogenblik menig kleine groenteteler zijn bestaansmogelijkheid te danken aan het feit, dat hij op zijn tuin ook wat vruchtboomen heeft.

Men bedenke echter dat hij deze heeft kunnen opkweeken in een tijd, waarin zijn andere teelten hem groote overschotten gaven, waaruit hij dit heeft kunnen financieren.

De toestand is nu echter een geheel andere, om welke reden het planten van vruchtboomen in het algemeen dan ook geen oplossing is voor de moeilijkheden, waarmede de groentetelers hebben te maken.

Naar aanleiding van de door mij naar Noord Amerika gemaakte studiereis schreef ik in 1932:

De fruitteelt kan voor Nederland van meer betekenis zijn dan zij tot nu toe is geweest.

In de afgelopen vijf jaren is de juistheid hiervan gebleken en de aangebrachte verbeteringen dragen rijke vruchten.

De vooruitgang op technisch gebied is groot, hoewel men niet mag meenen dat er aan het Nederlandsche fruit niets meer mankeert.

Integendeel, het vertoont nog tal van gebreken en vooral ook de verwerking tot een goed handelsproduct laat nog veel te wenschen over, wat tengevolge heeft dat door den handel en consumenten de voorkeur wordt gegeven aan het buitenlandsche product. Men richt zich hierbij nog niet voldoende naar het oordeel van den uiteindelijken afnemer, want het is immers niet voldoende dat de fruitteler zelve tevreden is, maar het oordeel van den stedeling moet hier den doorslag geven.

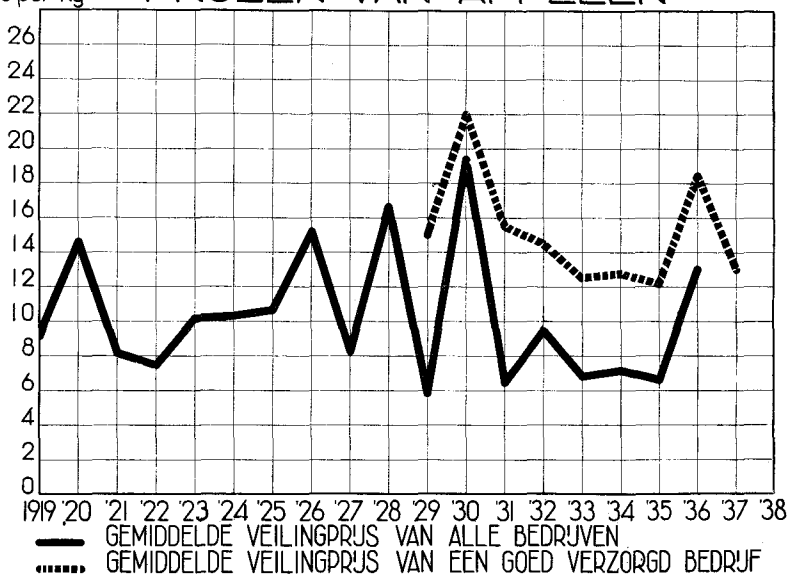
Wil men echter de noodige verbetering kunnen aanbrengen, zonder dat dit gaat ten koste van de bestaansmogelijkheid van den teler zelve, dan moet er ook aan de economische vraagstukken groote aandacht geschonken worden en wel op de juiste wijze. Zoo dikwijls ziet men immers dat het voeren van een goede boekhouding en de verwerking der gegevens tengevolge heeft dat men op de verschillende uitgaven te sterk gaat bezuinigen, waardoor de vooruitgang wordt geremd. Men zij dan ook zeer voorzichtig, om ingeval van slechte bedrijfsuitkomsten de oplossing in die richting te zoeken, maar men toetse de gegevens eerst eens aan die voor andere bedrijven.

De tuinbouwvoorlichtingsdienst stelt zich nu voor op dit gebied zooveel mogelijk gegevens te verzamelen en te verwerken, waardoor de Rijkstuinbouwconsulenten straks in staat zullen zijn U de noodige voorlichting te geven en we een zoo goed mogelijk inzicht zullen krijgen in de richting, waarin er perspectieven aanwezig zijn.

Ik vertrouw dat ik met het houden van deze voordracht mijn doel heb bereikt n.l. dat voortaan ook meer aandacht zal worden geschonken aan de economische vraagstukken, die er ten aanzien van de ontwikkeling van de Nederlandsche fruitteelt zijn.

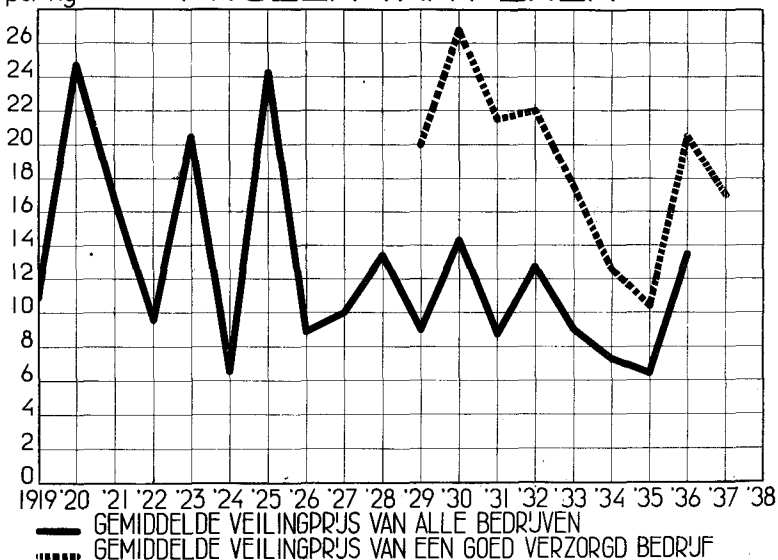
cts per kg

PRUZEN VAN APPELEN

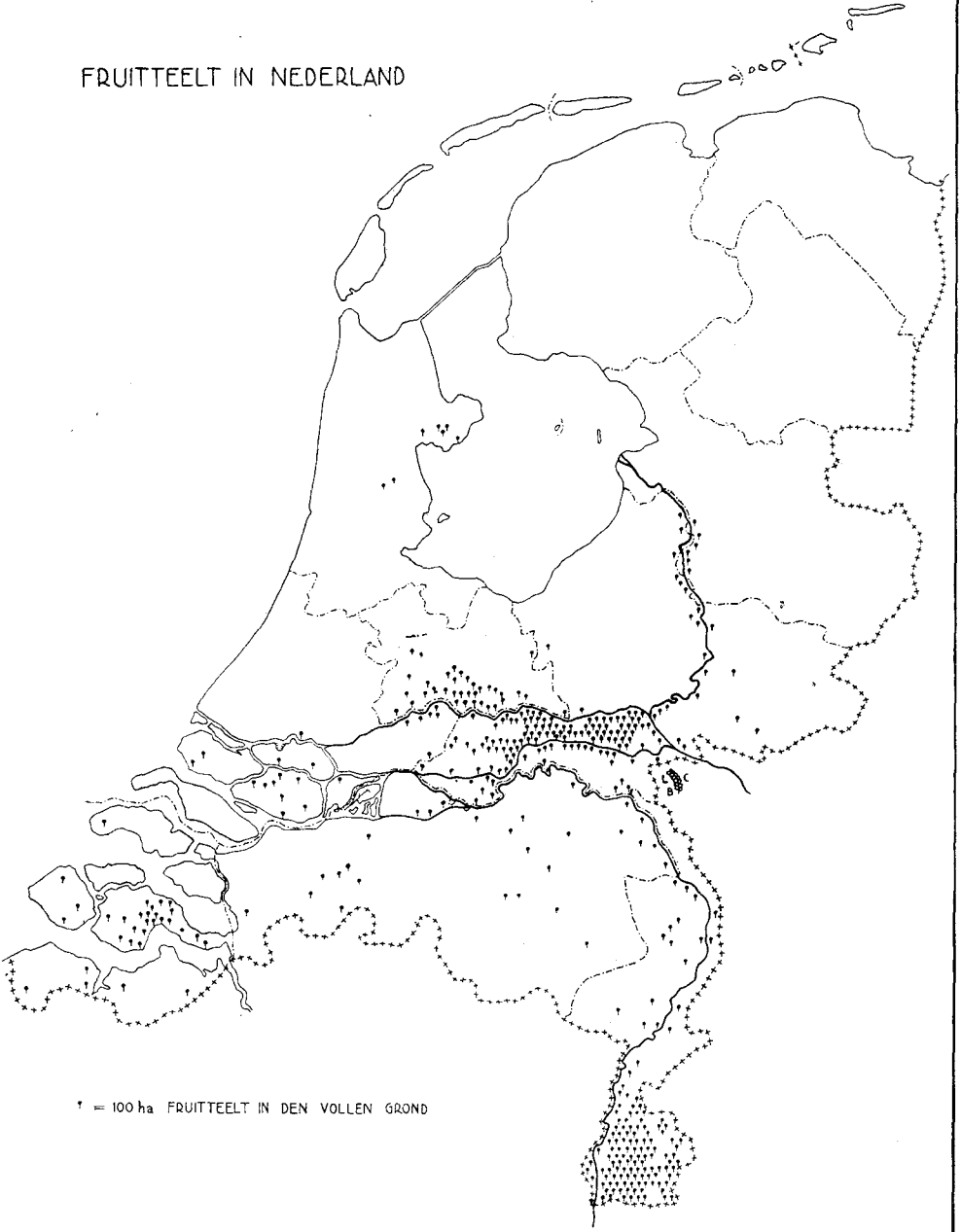
cts per kg

PRUZEN VAN PEREN

Grafische voorstelling van het verloop der appel- en pereprijsen over de laatste jaren. Naast het prijsverloop voor alle bedrijven dooreen, is dit ook aangegeven voor een goed verzorgd bedrijf. Opvallend zijn de sterke schommelingen, die echter afnemen

FRUITTEELT IN NEDERLAND

UITVOER VAN APPELEN PEREN, PRUIMEN EN KERSEN.

	Appels		Peren		Pruimen		Kersen		Totaal	
	TON	1000 gld.	TON	1000 gld.	TON	1000 gld.	TON	1000 gld.	TON	1000 gld.
1927	31825	3474	6506	621	779	179	945	323	40055	4597
1928	12748	2067	10077	1214	1102	324	1020	406	24947	4011
1929	37837	3195	10979	1024	911	178	2582	703	52300	5100
1930	9761	1213	7876	991	584	109	1098	262	19319	2575
1931	15705	1083	4611	329	465	104	403	124	21183	1640
1932	21722	1727	5184	398	417	76	298	76	27621	2277
1933	30073	2216	2937	177	278	38	262	48	33548	2479
1394	4345	403	1774	171	75	8	286	38	6480	520
1935	12367	897	2305	122	592	58	101	13	15365	1090
1936	6055	942	840	98	26	4	94	16	7015	1060
1937	19242	1748	5778	471	180	25	62	19	25262	2555

INVOER VAN APPELEN, PEREN, PRUIMEN EN KERSEN.

1927	8721	1637	7314	717	2453	570	514	155	19002	3079
1928	8504	1994	3560	543	1724	476	390	149	14178	3162
1929	12122	2551	5050	588	1879	482	690	214	19741	3835
1930	16933	3494	3511	599	3146	609	372	115	23962	4817
1931	19829	3720	7136	943	2469	671	695	191	30129	5525
1932	24264	3458	6474	774	6309	1148	221	67	37268	5447
1933	21124	2665	7642	971	5549	914	842	173	35157	4723
1934	18916	1884	4156	513	912	148	319	52	24303	2597
1935	15678	1748	2899	418	1192	173	246	41	20015	2380
1936	19115	1998	3580	511	930	139	39	8	23664	2656
1937	15213	2027	1759	344	730	130	63	15	17765	2516